

ПОДОРОЖ ІСТОРИЧНИМИ МІСТАМИ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ

«Якщо в тебе нема вчителя -
твоїм вчителем може стати подорож»

Народна мудрість

В цьому році оголошено перелік «Семи нових чудес світу». Наша країна не бажає відставати від світового суспільства і невдовзі визначить свою «найвизначнішу семірку». В липні місяці 2007 року головою оргкомітету акції «Сім чудес України» було названо 21 об'єкт-номінант, що будуть претендувати на звання «національного дива».

Члени краєзнавчо-туристичного клубу «Дозвілля» (клуб створено у 2003 році в ХНТУСГ) вже побачили деяких претендентів на звання «Чудо», а саме в травні місяці ми здійснили подорож у Кам'янець-Подільський історико-архітектурний заповідник, Хотинську фортецю, Музей Писанки (м. Коломия) і ось нещодавно на власні очі побачили Свято-Успенську Почаївську Лавру і Острозьку фортецю та деякі інші «перлини» Тернопільщини, Волині та Галичини.

Всі члени клубу згодні з думкою, що на жаль ми часто не знаємо, які цікаві пам'ятки історії, культури та природи знаходяться за межами рідного міста, чому так вартий уваги той чи інший регіон. Після цих екскурсій з певною мірою можемо стверджувати, що кожний куточок України подібний витвору мистецтва. Свідком тому, служать численні архітектурні ансамблі, старовинні сади та парки, фортеці, вежі, музеї під відкритим небом і т.п.

З містом Тернополем наша туристична група знайомилась протягом трьох днів, коли ми виїжджали на запланований маршрут. Тернопіль — місто порівняно молоде. Перша писемна згадка датується 1540 роком. Ровесником міста є замок, який коронний гетьман Ян Тарнавський вибудував задля власної безпеки. Хоча Тернопільський замок ніколи не був головною резиденцією своїх власників, функції оборонної фортеці він виконував аж до початку XIX ст.. Протягом століть замок зазнавав ворожих нападів. У 1575 та 1585 рр. він вистояв перед татарами, а в період національно-визвольної війни його здобули загопи Богдана Хмельницького. За свою історію замок перебудовувався неодноразово. Нове життя старій фортеці дав Францішек Коритовський, перебудувавши його на житловий палац.

Православні святині в усі віки притягували до себе людські серця та душі, і тому наш екскурсійний маршрут привів до знаменитої Почаївської Свято-Успенської Лаври, яка є одним із найбільших і найвідоміших духовних центрів православної частини християнського світу.

Лавра становить цілісний архітектурний ансамбль неабиякої краси. Найголовнішою спорудою ансамблю є Успенський Собор — велетенський храм у стилі рококо, зведений 1771 — 1784 рр. на кошти відомого мецената, графа Миколи Потоцького. Перед вівтарем — розкішний чотиририбусий іконостас, виготовлений за проектом архітектора Г. Боссе на замовлення імператора Олександра II. На одному з ярусів іконостаса прямо над царськими вратами розміщена знаменита ікона Почаївської Божої Матері. У середині собору знаходиться також Стопа Божої Матері - слід від ноги Діви

Марії, що з'явилася тут, за монастирським переказом, одного разу у вогняному стовпі.

Неподалік у 1219 році на вершині однієї з гір було засновано Монастир-Скит, який стає центром духовної просвіти на Західній Русі. Історія Монастиря-Скита — це історія трагедійних подій та лихоліть, але з 1990 року розпочалось духовне відродження цієї святої обителі...

За декілька кілометрів від Почаївської Лаври на околиці старовинного села Онішківці стоїть скит праведної Анни, що складається з храму, житлового комплексу та декількох інших споруд. Вода озера, блакитна на колір, вважається цілющою, пробиваючись із надр землі, вона має постійно однакову температуру. Протягом віків православні звідусіль приїжджають до джерела, щоб зануритися в його священні води та отримати зцілення від своїх недугів.

По дорозі на Почаїв увагу мандрівників привертає Божа гора. Ця пам'ятка природи має дві вершини. Під однією з них б'є джерело, воду з якого вважають цілющою. Саме до них, до цих вершин піднімаються люди, щоб випити благодатної води.

На другий день нашого перебування ми відвідали стародавнє місто: Збараж, Кременець, Вишнівець, Остріг. Їх історія - це ціла низка важливих історичних подій, які дзеркально відбивають історію нашої землі.

Давнє місто Збараж, яке згадується ще в XIII ст., цікаве замком XVII ст. та Бернадинським монастирем, що знаходиться в центрі міста. Здійснили будівництво Збараського замку останні представники з роду князів Збараських, згодом замок перейшов до князів Вишневецьких і майже 50 років був однією з головних резиденцій князів і піддавався численним облогам та штурмам. З 1994 року тут створено Державний історико-архітектурний заповідник, який з 2005 року має статус Національного. За цей час відреставровані каземати замково-

го палацу, є музей зброї тих часів та 25 виставочних залів, де представлені численні експонати Трипільської культури, колекції церковної утварі та дерев'яних скульптур знаменитих середньовічних скульпторів Пінзеля та Осінського. Збараський замок сьогодні переживає своє відродження і є одним із туристичних центрів України.

Вишнівець — колыска одного із наймогутніших Волинських родів — князів Вишні-

вещьких. Були серед Вишнівецьких гетьмани і політики, дипломати і меценати, авантюристи і военачальники, і навіть король! Перша офіційна згадка про місто датується 1395 роком, коли син великого князя литовського Ольгерда Дмитро Корибут заснував укріплений замок, який стає важливішим форпостом на шляху татарських набігів на Волинь. Замок у Вишнівці — пам'ятка архітектури національного значення. Палац також славиться тим, що в ньому народився засновник першої січі на Хортиці Байда — Вишнівецький, у 1649 році при облозі замку загинув Нестор Морозенко, про якого складено багато пісень і легень. У 1604 році у Вознесенській церкві відбулися пишні заручини Лжедмитрія і та польської аристократки Марини Мнішек. Так була започаткована одна із найбільших в історії драм.

Интер'єр палацу вражає красою та розкішшю. Блискуча дзеркальна зала, покої у японському та китайському стилях, прекрасний Зал Королів — завдяки їм Вишнівець пишався назвою Волинського Версалу. Славився Вишнівець чималою збіркою творів живопису, де лише одних портретів налічувалось понад 600, дорожчазною бібліотекою, що містила 15 тис. томів. Поряд з палацом Вишнівецький парк — пам'ятка ландшафтної архітектури кінця XVIII століття, мав площу 217 га.; складався з двох частин — італійського саду та англійського парку. У кінці XVIII ст. місто Вишнівець перетворюється на значний культурний осередок Волині. У місті будувалися архітектурні ансамблі і окремі споруди, що зараз належать до Національного історико-архітектурного заповідника «Замки Тернопіль».

Далі дороги привели до провінційного містечка **Кременець**, що відоме не тільки в Україні, але і далеко за межами. Засноване в княжу добу Української історії, 1241 рік, воно вистояло — першим в Європі — перед монгольськими ордами.

Знайомитись із **Кременцем** найкраще з Замкової гори, яка величаво піднімається над старим містом, що розкинулося біля її підніжжя, і є його візитною картою. Короновану мальовничими руїнами старовинного замку, гору Бони (названо на честь красуні дружини короля Сигізмунда, італійки Бони Сфорци) «здобувають» тепер численні туристи, щоб оглянути мальовничі замкові руїни та помилуватись прекрасною панорамою міста. Наприкінці XIX ст., коли на околиці **Кременця** почали освоювати поклади бурого вугілля, місту пророкували роль другого **Манхетена**, але у великий індустріальний центр воно на щастя не перетворилося. На його долю випала роль центру науки, культури, туризму. Гімназія і лицей на чверть століття забезпечили **Кременцю** славу найбільшого на Правобережній Україні осередку світської освіти.

Маршрут другого дня завершився відвідуванням містечка **Острів** та **Острозької Академії**. Вперше **Острів** згадується в 1100 р. в Іпатівському літопису. Першим історичним володарем **Острога** був князь **Данило Рюрикович**, який збудував на місці старих укріплень новий замок. Князь **Данило** став патріархом роду князів **Острозьких** — одного із наймогутніших та найвпливовіших, що протягом століть відігравав суттєву роль у політичному, економічному, містобудівному та науковому становленні української культури цілого регіону. **Острів** став центром наукового життя краю, улобивши містом філософів; тут діяли школи, Академія, дру-

карня. 1981 року на базі музею було створено **Державний історико-культурний заповідник м. Острога**. Нашу увагу також вразила казкова краса оборонного монастиря у **Межиріччях**, що знаходиться в трьох кілометрах від **Острога**.

Стародавнє **місто Бережани**, перша письмова згадка про яке датується 1375 роком, вражає багатством своєї історії і неодмінно захоплює кожного, хто хоча б раз пройшовся його вулицями. До нашого часу збереглися залишки фортеці (1534 р.), що й досі дихає своїм могутнім духом, монастир бернардинців з костелом та келіями (1630 рік), дерев'яна **Миколаївська церква** (1691 р.), **Троїцький Собор** та ратуша. **Бережанський**

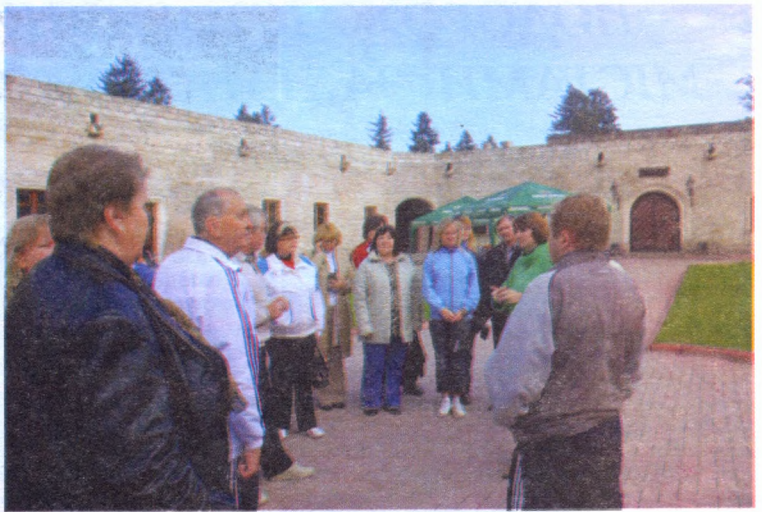
замок в різні часи відвідувало багато видатних осіб. Тут побували **Богдан Хмельницький**, **Іван Мазепа**, **Петро І**. Замок після смерті останнього володаря з роду **Сенявських** швидко занепав, австрійський уряд використовував його під казарми. Під час другої світової війни замок і костел спустошено остаточно. Прекрасний палацовий ансамбль поки що марно чекає на багатого спонсора, який би врятував його від цілковитого знищення.

В містечку **Рогатин** знаходиться пам'ятник **Насті Лісовській**, більш відомій як **Роксолана**, що збудований на її честь.

Місто Галич зустрів нас давнім духом князівської слави, мальовничими краєвидами та старовиною. До нашого часу збереглося багато архітектурних пам'яток, які входять до комплексу національного заповідника «Давній Галич».

Далі у **Івано-Франківську** члени клубу відвідали туристичні об'єкти: комплекс палацових споруд 1672 — 1682 рр., ратушу (1695 р.), костел (1703 р.) та інші.

Наша подорож була насичена зустрічями з минулим, переповнювалась враженнями від мальовничих краєвидів. В устах екскурсіводів оживала історія чи правдива легенда, яка переносила нашу увагу в ті далекі дні. Ми зрозуміли, що в такому історико-архітектурно-містечковому оазисі жителі цих історичних міст живуть щоденно, росли в ньому, але завбачено тримають відкритою нішу для кожного, хто хотів би спрямувати свої туристичні мандри до цих країв.

Спадщина цих країв - це творіння рук предків різних етносів, що населяли цю територію упродовж шести століть.

Сподіваємось, що і надалі майбутні екскурсії будуть знайомити нас з невідомими традиціями та сторінками історії, допоможуть оцінити красу природи. Наші подорожі дають можливість не тільки відпочити, а й здобути нові знання і здійснити незвичайні відкриття, і тому клуб «Дозвілля» має в планах такі маршрути, що не залишать байдужими навіть тих, хто подорожував в інших цікавих куточках світу.

Керівник краєзнавчо-туристичного клубу «Дозвілля», заст. директора бібліотеки ХНТУСГ С.М. Кіреєва